

Lakiosasto

7.5.2002

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKKEIDEN TARKISTAMINEN KANSANELÄKKEEN POHJAOSAN JA TYÖELÄKKEEN YHTEENSOVITTAMISEN VUOKSI

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta (HE 62/2002 vp.)

1

ESITYKSEN VAIKUTUKSET TYÖLÄKEJÄRJESTELMÄSSÄ

Hallitus esittää eduskunnalle, että työeläkkeiden yhteensovitus tarkistetaan niiden 115 000 eläkeläisen osalta, joiden työeläkettä on kansaneläkkeen yhteensovituksen vuoksi alennettu ja joilta kansaneläkkeen maksussa ollut pohjaosa on asteittain vähennetty.

Tämän tarkistuksen seurauksena eläkkeensaajien työeläkkeitä korotetaan vähintään viidellä eurolla ja enintään 50 eurolla kuukaudessa. Eläkkeen korotus ei vähennä eläkkeensaajan kansaneläkkeen määrää.

Pohjaosan tarkistuksen laskemisessa noudatetaan yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä soveltaen TEL:n 8 §:n mukaisia yhteensovitus-säännöksiä, jolloin saadaan todellista menetystä vastaava lopputulos. Julkisten alojen työeläkejärjestelmässä pohjaosan tarkistuksen laskemisessa noudatetaan kaavamaista päättelyä, jolloin saatu lopputulos vastaa likimäärin todellista menetystä.

Eläkkeiden tarkistus ehdotetaan tehtäväksi eläkelaitoksissa viran puolesta. Eläkelaitokset tekisivät oma-aloitteisesti työeläkkeisiin kansaneläkkeen pohjaosasta aiheutuvan tarkistuksen ja antaisivat eläkkeensaajalle asiasta muutoksenhakukelpoisen päätöksen.

2

TYÖELÄKKEEN JA KANSANELÄKKEEN YHTEENSOVITUKSEN VAIKUTUKSESTA YKSITYISTEN ALOJEN TYÖELÄKKEESEEN

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä kansaneläkkeen pohjaosan yhteensovitus oli TEL:n 8 §:n 2 momentin mukaan 1.7.1975 – 31.12.1995 välisenä aikana sellainen, että 60 prosentin yhteensovitusrajaa vähennettiin, jos korkein eläkepalkka ylitti 1188,25 euroa kuukaudessa (vuoden 1995 indeksitasossa). Alennus oli täyden pohjaosan määräinen, jos eläkepalkka ylitti 2413,22 euroa kuukaudessa. Jos eläkepalkka oli 1188,25 euroa kuukaudessa tai vähemmän, pohjaosavähennystä yhteensovitusrajaan ei tehty.

Lakiosasto

7.5.2002

Vuoden 1996 alusta kansaneläkelakia muutettiin siten, että kansaneläkkeen pohjaosaa ei enää myönnetty ja vuoden 1997 alusta alkaen kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa yhdistettiin kokonaan työeläkevähenteiseksi kansaneläkkeeksi. Ennen vuotta 1996 alkaneita pohjaosia vähennettiin asteittain enintään 20 prosenttia vuodessa ja vuoden 2001 alusta pohjaosaa ei enää maksettu lainkaan.

Myös TEL:n 8 §:n 2 momenttia muutettiin vuoden 1996 alusta siten, että kansaneläkkeen pohjaosa ei enää vähentänyt työeläkkeiden yhteensovitusrajaa. Muutos koski ainoastaan niitä eläkkeitä, jotka alkoivat 1.1.1996 tai sen jälkeen sekä sellaisia eläkkeitä, joihin tehdään uusi yhteensovitus jonkun muun ansioperusteisen eläkkeen muuttumisen vuoksi lainmuutoksen voimaantulon jälkeen.

Lainmuutosten seurauksena kansaneläkkeen pohjaosa jäi pienentämään sellaisia 1.1.1996 alkaneita työeläkkeitä, jotka ylsivät yksityisellä sektorilla 60 %:n tavoitetasoon ja joissa eläkepalkka ylitti edellä mainitut rajamäärät. Lisäksi tämä pienentävä vaikutus ulottuu sellaisiin työeläkkeisiin, jotka on yhteensovitettu ns. ensisijaisen eläkkeen kanssa.

3 VOIMAANTULO

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2003. Eläkkeensaajalla olisi oikeus saada korotusta 1.10.2003 alkaen. Korotusta ei maksettaisi tätä edeltävältä ajalta.

4 SOVELTAMISOHJEET

Eläketurvakeskuksesta annetaan asiaa koskevat soveltamisohjeet myöhemmin.

5 HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys 62/2002 vp. on yleiskirjeen liitteenä. Hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:sta, puhelin (09) 5660 566. Hallituksen esitykset löytyvät internetistä osoitteesta www.eduskunta.fi

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapió

Riitta Korpiuoma

HE 62/2002 VP

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan niitä työeläkkeitä tarkistettaviksi, joissa kansaneläkkeen pohjaosa on aiheuttanut vähennystä työeläkkeeseen. Työeläkkeen tarkistus koskee niitä yksityisen työeläkejärjestelmän ja julkisen ansioeläkejärjestelmän työeläkkeitä, jotka ovat alkaneet kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen, mutta ennen tammikuun 1 päivää 1996 ja joissa kansaneläkkeen pohjaosan laskusääntö on vaikuttanut työeläkkeen määrään. Tarkis-

tus tehdään työeläkkeisiin eläkejärjestelmän toimesta 1 päivästä lokakuuta 2003 alkaen. Tarkistuksen seurauksena työeläkettä korotetaan vähintään viidellä eurolla ja enintään kuitenkin 50 eurolla kuukaudessa. Eläkkeen korotus ei vähennä eläkkeensaajan kansaneläkkeen määrää.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) 8 §:n 2 momentin mukaan työeläkkeiden enimmäismäärä eli yhteensovitusraja on 60 prosenttia korkeimmasta työeläkkeen perusteena olevasta palkasta eli yhteensovitusperusteesta. Koska kaikilla eläkkeensaajilla oli ennen 1.1.1996 oikeus saada kansaneläkettä, työeläkkeen määrää vähentävänä on TEL:n voimaantulosta lähtien otettu huomioon kansaneläke voimassa olleiden säännösten mukaisesti enintään pohjaosan (vuoteen 1983 saakka perusosan) suuruisena. Tämä pohjaosan yhteensovittamista koskeva sääntö on muuttunut useamman kerran vuodesta 1962 lähtien.

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä pohjaosan yhteensovitus oli TEL:n 8 §:n 2 momentin mukaan 1.7.1975 alkaen vuoden 1995 loppuun asti sellainen, että 60 prosentin yhteensovitusrajaa alettiin vähentää, jos korkein eläkepalkka ylitti 1188,25 euroa kuukaudessa (7065,01 mk vastaten vuoden 1995 TEL -indeksilukua 1712). Alennus oli täyden pohjaosan määräinen, jos eläkepalkka ylitti 2413,22 euroa (14 348,33 mk). Tätä pienemmissä eläkepalkoissa pohjaosavähennys pieneni suoraviivaisesti eikä pohjaosavähennystä yhteensovitusrajaan enää tehty, kun eläkepalkka oli 1188,25 euroa tai sitä pienempi.

Julkisten alojen eläkejärjestelmien perusturvan tasoisten eläkkeiden yhteensovitus on vastannut edellä esitettyjä TEL:n säännöksiä.

Julkisten alojen eläkejärjestelmien lisäturvan piiriin kuuluvissa eläkkeissä yhteensovitusraja ennen vuotta 1996 alkaneissa eläkkeissä on ollut 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Pohjaosan vaikutus tähän yhteensovitusrajaan on ollut valtion eläkelain (280/1966; VEL) mukaan, sellaisena kuin se oli 30.4.1985 jälkeen ja ennen 1.1.1996, muutoin yhdenmukainen yllä esitetyn yksityistä työeläkejärjestelmää koskevan säännöksen kanssa.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin

eläkelain (202/1964; KVTEL) säännösten mukaan, sellaisina kuin ne olivat 31.12.1976 jälkeen ja ennen 1.1.1996, sekä VEL:n säännösten mukaan, sellaisina kuin ne olivat 31.12.1976 jälkeen ja ennen 1.5.1985, pohjaosa lisättiin täysimääräisenä työeläkkeeseen, jos eläkepalkka ylitti 1420,61 euroa kuukaudessa (8 446,57 mk vuoden 1995 indeksissä). Jos näin laskettu kokonaiseläke ylitti 66 prosentin yhteensovitusrajan, ylite vähennettiin työeläkkeestä. Kun eläkepalkka oli yllä mainittua rajamäärää pienempi, myös kansaneläkkeen pohjaosasta huomioon otettava määrä suppeni. Jos eläkepalkka oli pienempi kuin 1309,25 euroa (7 784,45 mk), pohjaosa ei enää vaikuttanut työeläkkeen määrään.

Työeläkkeen ja pohjaosan yhteensovitus julkisten alojen eläkejärjestelmissä poikkesi 1.7.1975—31.12.1976 yllä esitetystä, mutta yhteistä yllä esitetyn kanssa oli se, että silloinen kansaneläkkeen perusosa vähensi työeläkkeen määrää.

Kansaneläkelakia (347/1956) muutettiin vuoden 1996 alusta siten, että kansaneläkkeen pohjaosaa ei enää myönnetty ja vuoden 1997 alusta kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa yhdistettiin kokonaan työeläkevähenteiseksi kansaneläkkeeksi. Ennen vuotta 1996 alkaneita pohjaosia alettiin vähentää asteittain, enintään kuitenkin 20 prosentilla vuodessa. Vuoden 2001 alusta lukien pohjaosaa ei maksettu enää lainkaan.

TEL:n 8 §:n 2 momenttia muutettiin samassa yhteydessä vuoden 1996 alusta siten, että pohjaosa ei enää vähentänyt työeläkkeiden yhteensovitusrajaa (1495/1995). Tämä TEL:n muutos koski kuitenkin ainoastaan niitä eläkkeitä, jotka alkoivat 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen sekä sellaisia eläkkeitä, joihin tehdään uusi yhteensovitus jonkun muun ansioperusteisen eläkkeen muutoksen johdosta lainmuutoksen voimaantulon jälkeen. Vastaava muutos tehtiin yhdenmukaisena myös julkisen eläkejärjestelmän eläkelakeihin.

Lainmuutosten seurauksena kansaneläk-

keen pohjaosa jäi pienentämään sellaisia ennen 1 päivää tammikuuta 1996 alkaneita työeläkkeitä, jotka ylsivät yksityisellä sektorilla 60 prosentin ja julkisella sektorilla 66 prosentin tavoitetasoon ja joissa eläkepalkka ylitti edellä mainitut rajamäärät. Lisäksi pohjaosan pienentävä vaikutus ulottuu sellaisiin työeläkkeisiin, jotka on yhteensovitettu ns. ensisijaisen eläkkeen kanssa. Tällaisia ovat sotilasvammalain (404/1948), liikennevakuutuslain (279/1959) ja tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaiset jatkuvat korvaukset (ns. SoLiTa – etuudet) sekä kuntien ja valtion ns. vanhat eläkkeet.

1.1. Nykytilan arviointi

Vuoden 1996 kansaneläkelain muutoksen johdosta pohjaosan määrää alettiin alentaa kaikkiaan noin 420 000 eläkkeensaajalta, jotka vuonna 1995 saivat kansaneläkkeenä pelkkää pohjaosaa. Uudistus toteutettiin siten, ettei kenenkään maksussa olevan kokonaiseläke alentunut kun otettiin huomioon työ- ja kansaneläkkeisiin samaan aikaan tehtävät indeksitarkistukset sekä verojen muutokset. Eläkkeensaajia, joilla pohjaosa oli vaikuttanut vähentävästi työeläkkeeseen ennen lainmuutosta voimassa olleen kansaneläkkeen pohjaosaa koskevan säännösten mukaisesti, oli vuoden 2001 lopussa arviolta 115 000.

Pohjaosan vuoksi työeläkkeeseen tullut vähennys vaihtelee markasta ylöspäin. Vähennys on sitä suurempi, mitä suurempaa työeläkettä henkilö saa. Vähennys on kuitenkin enintään kulloinkin maksussa olleen pohjaosan suuruinen (esim. 437 markkaa kuukaudessa vuonna 1995 alkaneissa eläkkeissä). Edellä mainituista noin 115 000 eläkkeensaajasta runsaalla kolmasosalla työeläke on vähentynyt koko pohjaosan määrällä.

2. Ehdotetut muutokset

Koska eläkkeensaajilta on asteittain poistettu heillä maksussa ollut erillinen kansaneläkkeen pohjaosa, eläkkeensaajat ovat kokeneet vääräksi sen, että heidän työeläkkeessään jo poistetun pohjaosan

vaikutus on jäänyt työeläkettä alentavaksi. Tämän vuoksi hallitus ja hallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat 19.12.2001 sopineet, että työeläkkeiden yhteensovitus tarkistetaan niiden 115 000 eläkeläisen osalta, joilta työeläkettä on kansaneläkkeen yhteensovituksen johdosta aikoinaan alennettu ja joilta kansaneläkkeen maksussa ollut pohjaosa on asteittain vähennetty.

Eläkepoliittisesti nyt ehdotettavassa uudistuksessa on kysymys siitä, miten työeläkkeensaajat kokevat heille annettujen eläkelupausten pitävyyden. Vaikka kenenkään maksussa oleva eläke ei ole kansaneläkejärjestelmää koskevan uudistuksen johdosta alentunut, on tarkoituksenmukaista, että niiden henkilöiden ansioeläkettä tarkistetaan, joilla kansaneläkkeen pohjaosan laskusääntö on vaikuttanut työeläkkeen määrään.

Kansaneläkkeen pohjaosan laskusääntö vaihtelee eri eläkkeensaajilla eläkejärjestelmästä riippuen. Tarkistuksesta aiheutuvaa eläkkeen korotusta on vaikea mitoitaa siten, että sen määrä aivan täsmällisesti vastaisi eläkkeensaajan todellista menetystä. Jos uudistuksessa jouduttaisiin uudelleen laskemaan maksussa olevat työeläkkeet vanhojen kansaneläkkeen pohjaosaa koskevien säännösten mukaisesti, siitä aiheutuisi epätarkoituksenmukaisen suuri työmäärä. Siksi toteuttamisessa on päädytty laskentakaavaan, joka takaa likimäärin samanlaisen lopputuloksen. Samalla kun pyritään toisaalta välttämään tarpeettomat laskentamenettelyt, pyritään varamaan eläkelaitoksille kuitenkin kohtuullinen käsittelyaika eläkkeiden oikean suuruuden varmistamiseksi.

Eläkkeen korotuksen mitoittamisessa on päädytty viiden euron (noin 30 mk) vähimmäiskorotukseen, vaikka menetys olisikin tätä pienempi. Korotukselle on myös asetettu katto, joka on korkeintaan 50 euroa (noin 300 mk).

Työeläke, johon kansaneläkkeen pohjaosa on vaikuttanut, on saattanut alkaa vuosia, jopa vuosikymmeniä sitten. Mitä vanhemmasta eläkepäätoksestä on kysymys, sitä puutteellisemmat tiedot työeläkejärjestelmien eläkerekistereissä on yhteensovitukselta. Näin pohjaosan täsmällinen vaikutus työeläkkeen määrään jouduttaisiin viimekädessä

selvittämään tapauskohtaisesti alkuperäisissä eläkeasiakirjoissa olevista tiedoista. Etenkin julkisen alan eläkejärjestelmissä, joiden piiriin kuuluu noin 80 prosenttia pohjaosatarkistukseen oikeutetuista, rekisteritiedot ovat hyvin puutteelliset. Ennen 1990-lukua rekisteritietoja julkisella sektorilla ei juuri-kaan ole.

Alkuperäisten eläkeasiakirjojen läpikäynti lähes 100 000 julkissektorin eläkettä saavan henkilön osalta olisi hallinnollisesti hyvin raskas ratkaisu ja selvitys edellyttäisi vuosien työn. Siksi esityksessä ehdotetaan, että julkisen alan eläkejärjestelmissä kansaneläkkeen pohjaosan tarkistuksen määrä selvitetään maksussa olevien eläkkeiden määrien avulla soveltamalla kulloinkin voimassa olleita yhteensovittussäännöksiä kaavamaisesti. Yksityisen alojen työeläkejärjestelmässä, jossa korvaukseen oikeutettuja on olennaisesti vähemmän kuin julkisen alan eläkejärjestelmässä ja jossa tapaukset jakaantuvat useille eläkelaitoksille, on mahdollista, että pohjaosan tarkistuksen määrä selvitetäisiin laske-
malla eläkkeet ilman pohjaosasäännön vähentävää vaikutusta.

Jos eläkkeeseen sisältyy eläkettä useammasta järjestelmästä, yksityisen sektorin eläkelaitos määrittelee ensin oman osuutensa pohjaosan tarkistuksesta ja toimittaa tiedon julkisen järjestelmän laitokselle. Tämän jälkeen julkisten alojen eläkkeisiin tulevat tarkistukset laskettaisiin omien säännöstöjensä mukaisesti lain määräämässä järjestyksessä.

Esityksen mukaan lakia ei sovellettaisi vapaamuotoisiin lisäeläkkeisiin, joten lain voimaantulo ei edellyttäisi lisäeläkejärjestelyjen muuttamista eikä myönnettyjen lisäeläkkeiden uudelleen laskemista. Eläkesäätiöiden ja -kassojen säännöt kansaneläkkeen huomioon ottamisen osalta vaihtelevat. On sekä sellaisia eläkejärjestelyjä, joissa lisäeläkettä määrättäessä otetaan huomioon työ- ja virkaeläkkeisiin perustuvien eläkkeiden ohella pohjaosa lisäeläkettä vähentävänä, että myös sellaisia, joissa pohjaosaa ei lainkaan oteta huomioon. Esityksen lähtökohtana on ollut, että ensin mainitussa tapauksessa eläkejärjestelyä tarvittaessa muutetaan siten, että lain mukainen korotus ei vähennä vapaamuotoista lisäeläkettä. Jälkimmäisessä tapauksessa korotus voisi vähentää lisäeläkettä.

Koska kysymyksessä on eläkkeiden uudelleen laskeminen kansaneläkkeen pohjaosan vaikutuksen osalta, on tarkoituksenmukaista, että eläkkeiden tarkistus tehdään eläkejärjestelmissä viran puolesta. Eläkkeensaajilla ei välttämättä ole tietoa siitä, onko pohjaosa vaikuttanut työeläkkeen määrään vai ei. Vaikutus riippuu muun muassa eläkepalkan määrästä, joka vuosittain on muuttunut TEL -indeksin muutoksen perusteella. Lisäksi eläkkeensaajan pitäisi tietää, ylittääkö hänen yhteensovittamattomien työeläkkeidensä yhteismäärä 60 tai 66 prosentin tavoitetasoon. Eläkkeiden tarkistamista koskeva hakemusmenettely olisi lisäksi huomattavan hidas ja viivyttäisi tarpeettomasti eläkkeensaajille tarkoitettua eläkekorjauksen suorittamista.

Eläkelaitokset tekisivät oma-aloitteisesti työeläkkeisiin kansaneläkkeen pohjaosasta aiheutuvan tarkistuksen ja antaisivat eläkkeensaajille asiasta muutoksenhakukelpoisen päätöksen.

Pohjaosatarkistus rajattaisiin eläkkeisiin, jotka alun perin ovat alkaneet aikaisintaan 1 päivänä heinäkuuta 1975. Tätä ennen työeläkkeen ja kansaneläkkeen perusosan ja tukiosan yhteensovitus koskivat eri säännöt. Siksi työeläkkeen tarkistaminenkaan ei koske näitä eläkkeitä.

2.1. Yksityisten alojen työeläkejärjestelmä

Pohjaosatarkistuksen määräämiseksi selvitetäisiin rekisteri- ja muiden tietojen avulla yhteensovitusperuste sekä kaikkien eläkkeiden yhteensovittamat markkamäärät sen ajankohdan mukaisina, jolloin eläkkeet viimeksi yhteensovitettiin (ennen vuotta 1996). Myös tiedot mahdollisista ensisijaisten eläkkeiden markkamääristä otettaisiin ao. ajankohdalta. Markkamäärät muunnettaisiin euroiksi ja tarkistettaisiin TEL:n 9 §:n 2 momentin mukaisilla indekseillä vuoden 2003 tasoon. Tämän jälkeen eläkkeet yhteensovitettaisiin vuoden 1996 alusta voimaan tulleilla yhteensovittussäännöksillä. Pohjaosan tarkistuksen kokonaismäärä saataisiin vähentämällä näin saadusta eläkkeiden yhteismäärästä entinen yhteensovitettu yhteismäärä, jossa pohjaosan madaltava vaikutus yhteensovitusrajaan on otettu huomioon. Yksityisen työ-

eläkejärjestelmän osuus kokonaistarkistuksesta saadaan kertomalla kokonaistarkistus yksityisen työeläkejärjestelmän eläkkeen ja kaikkien laskennassa mukana olevien eläkkeiden suhteella.

2.2. Julkisten alojen työeläkejärjestelmä

Pohjaosatarkistus julkisten alojen työeläkkeisiin määrättäisiin vuonna 2003 maksussa olevien eläkkeiden määrien avulla mukaan lukien ns. SoLiTa -etuudet, joista voidaan käyttää niitä tietoja, joita Kansaneläkelaitoksella on siten kuin eläkelaitokset ovat niitä sinne ilmoittaneet. Muista ensisijaisista etuuksista (valtion ja kuntien ns. vanhat eläkkeet) ei tietoja juuri löydy rekistereistä, joten näitä eläkkeitä ei otettaisi laskentaan mukaan. Toisaalta näihin eläkkeisiin ei kansaneläke ole myöskään vaikuttanut.

Ennen pohjaosakorvauksen määräämistä maksussa olevien eläkkeiden määrät muutettaisiin TEL 9 §:n mukaisella indeksiluvulla vuoden 1995 tasoon. Indeksimuunto on välttämätön, sillä korvauksen määrittely perustuu edellä luvussa 1 esitettyihin rajamääriin. Näitä rajamääriä ei voida enää täsmällisesti määrittää vuotta 1996 myöhäisemmäksi ajankohdaksi, koska niiden määrä riippuu osin täyden pohjaosan määrästä. Kun kansaneläkkeen pohjaosan yhteensovitus poistettiin vuoden 1996 alusta lukien, viimeinen vahvistettu pohjaosan määrä on vuodelta 1995.

Pohjaosatarkistus julkisilla aloilla perustuu kaavamaiseen päättelyyn. Kun on käytävissä tieto siitä, että yhteensovitus on pienentänyt työeläkettä ja kun tunnetaan maksussa olevan (yhteensovitun) eläkkeen määrä sekä eläkettä määrättäessä sovellettu yhteensovitussäännös, voidaan yhteensovitun eläkkeen perusteella laskea, kuinka paljon pohjaosasääntö on vaikuttanut työeläkkeen määrään.

Kunnallisen lisäeläkkeen ja myös valtion eläkkeen yhteensovituksessa aiheutunutta vähennystä ei eräissä tapauksissa kuitenkaan voida näin laskea. Tästä syystä esitetään näissä tilanteissa laskennan yksinkertaistamista ja asian ymmärrettävyyden vuoksi menettelyä, jonka mukaan korotus olisi enimmäismäärän eli 50 euron suuruinen.

Laskennassa on noudatettava ehdotettavas-

sa laissa säädettyä järjestystä. Ensin määritellään tarkistus yksityisen työeläkejärjestelmän perusturvan mukaisiin eläkkeisiin ja sitten julkisen työeläkejärjestelmän perusturvan tasoihin eläkkeisiin. Tämän jälkeen määrätään tarkistus VEL-perusteisten järjestelmien lisäturvan eläkkeisiin ja viimeiseksi KVTEL:n lisäturvan eläkkeisiin.

Kun julkisen työeläkejärjestelmän eläkkeisiin tulevat tarkistukset on määritetty, ne muunnettaisiin vuoden 2003 indekstitasoon.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esitys lisäisi työeläkemenoja vuonna 2003 yhteensä noin 12,8 miljoonaa euroa (oletettu alkamaan lokakuussa 2003). Tämän jälkeen vuotuinen eläkemenon lisäys olisi arviolta noin 50 M €, josta kustannukset alkavat supistua pohjaosakorvaukseen oikeutettujen ikääntyessä ja heidän määränsä vähentyessä. Esitys nostaisi eläkemenoja kuitenkin vielä vuosikymmenten ajan (taulukko 1).

Taulukko 1. Pohjaosakorjauksen aiheuttama työeläkemenon lisäys 2003-2040, miljoonaa euroa vuoden 2003 rahassa.

	Eläkemenon lisäys, miljoonaa euroa				
	Kaikki	Yksityinen	Kunnat	Valtio	Muut
2003	12,8	1,9	5,7	5,0	0,2
2004	50	7	22	20	1
2005	49	7	22	19	1
2010	41	6	18	16	1
2015	32	5	14	13	0
2020	20	3	8	9	0
2030	7	1	3	3	0
2040	2	0	1	1	0

Valtion osuus eläkemenon lisäyksestä on noin 40 prosenttia eli alkuvuosina noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Valtion nettomenot ovat verotulojen kasvu huomioon ottaen noin 60 prosenttia valtion eläkemenojen lisäyksestä, jos verotus säilyy ennallaan.

Eläkemenon lisäys aiheuttaa TEL-maksuun korotuspainetta, joka olisi alkuvuosina 0,02 prosenttia palkoista. Kuntien eläkemenon lisäys aiheuttaa puolestaan KVTEL -maksuun korotuspainetta, joka vuonna 2004 olisi noin

0,2 prosenttia palkkasummasta, josta osuus laskisi vuoteen 2015 mennessä 0,1 prosenttiin.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetun lainmuutoksen toteutus hajautuu työeläkejärjestelmässä sitä hoitaville laitoksille työeläkejärjestelmissä. Julkisten alojen työeläkejärjestelmässä ehdotettava kaavamainen menettely pyrkii osaltaan helpottamaan ja nopeuttamaan eläkkeiden tarkistusta. Kuitenkin ehdotettavan lainsäädännön toteutus tulee rasittamaan valtion eläketurvan ja kun-

nallisen eläketurvan toimeenpanoa lisääntyneenä asiakaspalveluna ja lisääntyneenä muutoksenhakuna. Valtion arvioitu lisätyövoiman tarve on kaksi henkilötyövuotta vuosina 2002 ja 2003.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Sen valmisteluun ovat osallistuneet Eläketurvakeskus, Kuntien Eläkevakuutus, Valtiokonttori, Varma-Sampo, Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarinen, Eläkesäätiöyhdistys ja Kansaneläkelaitos.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta

1 luku. Soveltamisala

1 §. Pykälässä säädetään lain tarkoitukselta. Sen mukaan työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovituksessa aiheutunut työeläkkeen määrän vähennys korvataan tietyin edellytyksin niille eläkkeensaajille, joilla pohjaosan laskusääntö on vaikuttanut työeläkkeen määrään. Tällöin eläkkeeseen lisätään korotus, jonka suuruus määräytyy siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §. Pykälässä määritellään ne eläkelait, jotka kuuluvat TEL:n 8 §:n 4 momentin mukaisen yhteensovituksen piiriin.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä tämä laki koskee TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 1 ja 2 sekä 10—13 mainittujen lakien mukaisia peruseläkkeitä. Näitä peruseläkkeitä ovat TEL:n vähimmäisehtojen mukainen eläke, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain

(134/1962) nojalla myönnetty peruseläke, maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) vähimmäisehtojen mukainen peruseläke, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaisen eläkkeen perusmäärä, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaisen luopumistuen perusmäärä sekä peruseläkkeisiin yhteensovituksessa rinnastettava maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaisen luopumiskorvauksen perusmäärä, yrittäjien eläkelain (468/1969) vähimmäisehtojen mukainen peruseläke, merimieseläkelain (72/1956) mukainen peruseläke sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukainen peruseläke. Näiden yksityisten alojen työeläkelakien vähimmäisehtojen mukaisia eläkkeitä kutsutaan tässä laissa yksityisten alojen peruseläkkeiksi.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että julkisten alojen työeläkejärjestelmässä tämä laki koskee kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) mukaista eläkettä sekä muuta eläkettä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaan, valtion eläke-

lain (280/1966) mukaista eläkettä sekä muuta eläkettä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla valtion eläkelain mukaan, Suomen Pankin eläkesäännön nojalla myönnettyä peruseläkettä, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa tai 9 kohdassa tarkoitettua eläkettä vastaavaa Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olleelle myönnettyä eläkettä, evankelisluterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) nojalla myönnettyä eläkettä ja ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) nojalla myönnettyä eläkettä. Näiden julkisten alojen työeläkejärjestelmän mukaisia työeläkkeitä kutsutaan tässä laissa julkisten alojen eläkkeiksi.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetaan muulla eläkkeellä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaan myös Ahvenanmaan maakunnan vastaavaa eläketurvaa.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan muulla eläkkeellä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla valtion eläkelain mukaan, sellaisten Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevien eläketurvaa, josta on säädetty viittaamalla valtion eläkesäännöksiin (Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner; Ålands författningssamling 33/1984).

3 §. Pykälässä luetellaan niistä edellytyksistä, jotka tämän lain 2 §:n mukaisen yksityisten alojen peruseläkkeen ja julkisten alojen eläkkeen on täytettävä, jotta tämän lain mukainen korvaus voisi tulla maksettavaksi.

Pykälän 1 kohdassa säädetään minä aikana 2 §:ssä tarkoitettujen yksityisten alojen peruseläkkeiden ja julkisten alojen eläkkeiden on pitänyt alkaa, jotta tätä lakia sovellettaisiin. Alkamisella tarkoitetaan ajankohtaa, josta lukien samaan eläketapahtumaan perustuvaa eläkettä on ensimmäisen päätöksen perusteella alettu maksaa.

Tätä lakia sovelletaan vain sellaiseen eläkkeeseen, joka on alkanut 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna aikana. Jos eläkkeensaajalle maksetaan eläkettä useamman työeläkelain mukaan ja jokin näistä eläkkeistä on alkanut ennen 1 päivää heinäkuuta 1975, tällaiseen eläkkeeseen ei lakia sovellettaisi.

Pykälän 2 kohdassa edellytetään, että pohjaosan yhteensovitus on alentanut työeläkkeen määrää yhteensovituksessa.

Yhteensovitus on tehty yksityisten alojen peruseläkkeisiin, KVTEL:n peruseläketurvan mukaisiin eläkkeisiin ja julkisten alojen peruseläketurvan mukaisina myönnettyihin eläkkeisiin TEL:n 8 §:n tai 8 a §:n mukaisesti. Jos kyseessä on KVTEL:n mukainen lisäeläke, se on yhteensovitettu muiden eläkkeiden kanssa kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön lisäeläketurvan yhdistämistä koskevien määräysten mukaisesti. Muiden julkisten alojen työeläkejärjestelmän lisäeläketurvan mukaiset työeläkkeet on yhteensovitettu VEL:n 12 §:n ja sitä vastaavien säännösten mukaisesti.

Yhteensovituksen vaikutusta tarkastellaan kuhunkin eläkkeeseen erikseen. Pääsääntöisesti vain niihin eläkkeisiin voi tulla korotus, joissa yhteensovitus on alentanut työeläkkeen määrää. Yhteensovitus on voinut esimerkiksi vähentää vain TEL:n mukaista peruseläkettä, jolloin siihen tulee korotus. Jos yhteensovituksessa ei ole alennettu VEL:n lisäeläketurvan mukaisena myönnettyä eläkettä, siihen ei tule myöskään tämän lain mukaista korotusta.

Jos peruseläkkeiden yhteensovitus ei ole vähentänyt TEL:n ja KVTEL:n mukaisia peruseläkkeitä, mutta KVTEL:n mukainen lisäeläke on alentunut yhteensovituksessa, korotus voi tulla vain KVTEL:n mukaiseen eläkkeeseen. Korotuksen suuruus lasketaan tämän lain lisäeläketurvan korotusta koskevien säännösten mukaan.

Pykälän 3 kohdassa rajattaisiin tämän lain ulkopuolelle sellaiset eläkkeet, joihin on tehty uudelleen yhteensovitus 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen. Tämä johtuu siitä, että jos eläke on uudelleen yhteensovitettu 31 päivän joulukuuta 1995 jälkeen, kansaneläkkeen pohjaosan vähentävä vaikutus on samalla poistunut.

Pykälän 4 kohdassa edellytetään, että eläkettä maksetaan lain voimaantullessa. Laki ei siis koskisi sellaisia eläkkeitä, jotka on maksettu kertasuorituksena tai joita ensisijaisen eläkkeen yhteensovittamisen takia ei ole jäänyt maksettavaksi lainkaan. Laki ei koskisi myöskään sellaisia eläkkeitä, jotka ovat olleet keskeytyneinä tai lepäämässä lain voi-

maantullessa.

Pykälän 5 kohdan mukaan myös muut 9—16 §:ssä mainitut edellytykset on täyttyvä, koska tarkoituksena on korvata nimenomaan pohjaosan työeläkkeeseen aiheuttama alen tuma. Yhteensovitus on voinut alentaa eläkkeen määrään 3 kohdassa mainittuna ajan kohtana, mutta alentumisen syynä ei kuiten kaan aina ole ollut kansaneläkkeen pohjaosan huomioon ottaminen. Kun laissa jäljempänä olevat muut edellytykset täyttyvät, tulee lain mukainen korvaus maksettavaksi vain sellai siin työeläkkeisiin, joiden alentumisen yhtenä syynä on ollut kansaneläkkeen yhteenso vituksen työeläkkeeseen aiheuttama vähen nys.

4 §. Pykälän 1 momentissa säädetään niistä eläkkeistä, joita tämä laki ei koske. Tämän lain soveltamisen ulkopuolelle jäävät perhe eläkkeet, osa-aikaeläkkeet ja osatyökyvyttö myyseläkkeet. Laki ei koske osa-aikaeläkettä ja osatyökyvyttömyyseläkettä, koska näissä eläkkeissä ei ole otettu kansaneläkettä vähen tävänä huomioon. Perhe-eläke jää tämän lain soveltamisen ulkopuolelle siksi, että sitä kos kevat omat erilliset säännöksensä eikä pohjaosan poistaminen ole koskenut perhe eläkettä.

Laki ei koske myöskään eläkkeitä, jotka ovat alkaneet ennen 1 päivää heinäkuuta 1975. Tästä säädetään 3 §:n 1 momentissa. Jos tällaista eläkettä ei lasketa uudelleen. Jos muuttuessa toisen lajiseksi eläkkeeksi, ei muutostilanteessa myöskään sovelleta tätä lakia, koska sitä ei sovelleta alkuperäiseen eläkkeeseenkään. Tällainen tilanne on esi merkiksi työkyvyttömyyseläkkeen muuttaminen vanhuuseläkkeeksi.

Pykälän 2 ja 3 momentin mukaan laki ei koskisi yksityisen työeläkejärjestelmän lisä eläketurvaa. Lisäeläketurvasta on säännökset yksityisten alojen työeläkelaeissa TEL:n 11 §:ssä, YEL:n 11 §:ssä ja MYEL:n 11 §:ssä. Vaikka näissä lainkohdissa olleet yrittäjien lisäeläketurvaa koskevat säännökset on ku mottu laeilla (655/2000 ja 656/2000) 1 päi västä tammikuuta 2001 lukien, näiden lakien mukaisia eläkkeitä maksetaan edelleen.

Laki koskee kuitenkin niitä yksityisten alojen peruseläkkeitä, joihin liittyy vähim mäisehtoja parempana turvana työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettu alennettu eläke-

ikä. Sen sijaan lakia ei sovelleta sellaisiin li säeläkejärjestelyihin, jotka sisältävät eläkkeen määrän korotuksen.

2 luku. Yhteiset säännökset

5 §. Pykälän 1 momentissa säädetään kokonaiskorotuksen rajoittamisesta enintään 50 euron suuruiseksi tai korottamisesta vähintään viiden euron suuruiseksi. Kun tämän lain mukaisesti laskettu korotus lisätään eläkkeeseen, siitä tulee osa eläkettä. Tällöin noudatetaan muun muassa korotuksen mak samisessa, indeksitarkistuksessa, muussa tarkistamisessa ja kustantamisessa samoja mää räyksiä kuin yksityisten alojen peruseläkkeiden ja julkisten alojen eläkkeiden osalta muutoinkin.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että korotus lakkaa, jos eläke yhteensovitetaan uudelleen, koska tällöin pohjaosan pienentävä vaikutus poistetaan eläkkeestä.

6 §. Pykälässä säädetään, että yksityisten alojen työeläkelaitokset ja julkisten alojen eläkkeitä maksavat laitokset laskevat oma aloitteisesti viran puolesta korotuksen rekisteritietojen perusteella. Eläkelaitokset antaisivat asiasta päätöksen, josta voisi valittaa samassa järjestyksessä kuin asianomaisissa laeissa säädetään. Myös eläkepääöstä varten tarvittavista tietojen käsittelystä ja saamisesta olisi voimassa, mitä laissa säädetään tietojen saannista ja tietojen luovutuksesta. Sen sijaan viivästyskorotusta koskevien säännöksiä ei pykälän mukaan sovellettaisi korotuksen maksamisessa.

Työeläkkeeseen tulevaa korotusta ei otettaisi huomioon kansaneläkelain mukaisen eläkkeen määrässä. Se ei myöskään vaikuttaisi perhe-eläkelain (38/1969) tai eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaiseen etuuteen.

7 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, mitä järjestystä eläkelaitokset noudattavat laskies saan työeläkkeeseen tulevan korotuksen silloin, kun eläkettä maksetaan useasta työeläkelaitoksesta. Kun eläkkeensaajalle maksetaan eläkettä sekä yksityisten alojen työeläkejärjestelmästä että julkisten alojen työeläkejärjestelmästä, laskee ensin yksityisten alojen työeläkelaitos korotuksen määrän. Tämän jälkeen julkisten alojen eläkkeitä

maksavat laitokset laskevat ensin maksamiensa eläkkeiden perusturvan määrälle syntyvän korotuksen ja sitten lisäturvan määrälle syntyvän korotuksen. Viimeksi lasketaan 16 §:n mukainen korotus.

Joissakin poikkeustilanteissa TEL:n 8 §:n 4 momentin tarkoittama peruseläke ei ole pohjaos säännön vuoksi vähentynyt kaikkien työeläkeläkien mukaisesti. Kun tämän lain mukaisena korotuksena on aina maksettava vähintään viisi euroa, säädetään 2 momentissa kuinka eri työeläkelait kustantavat tämän korotuksen määrän.

8 §. Pykälän 1 momentin mukaan korotus katsotaan sen eläkelain mukaisesti kuluksi, johon korotus liitetään.

Pykälän 2 momentti koskee yksityisten alojen eläkkeitä. Yksityisten alojen palkansaajien eläkkeet eläkelaitokset kustantavat joko rahastoimalla tai yhteisesti. Korotus on yhteisesti kustannettavia eläkkeitä.

3 luku. Yksityisten alojen peruseläkkeiden tarkistuksen laskeminen

9 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, että korotus lasketaan soveltaen työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisia, voimassa olevia yhteensovitussäännöksiä. Yhteensovitukseen otetaan mukaan kyseisen pykälän 1 momentissa mainitut peruseläkkeet ja muut etuudet. Eläkkeiden ja etuuksien yhteensovittamattomat markkamäärät otetaan huomioon sen määräisinä kuin ne olivat eläkkeitä edeltävän kerran ennen vuotta 1996 yhteensovitettaessa. Toimenpiteen tuloksena saadaan peruseläkkeiden yhteensovitettu yhteismäärä, johon kansaneläkkeen pohjaosa ei ole vaikuttanut. Markkamäärät (muutetaan euroiksi ja) tarkistetaan TEL:n 9 §:n mukaisilla indeksiluvuilla vuoden 2003 tasoon.

Pykälän 2 momentti sisältää säännökset peruseläkkeiden kokonaiskorotuksen laskemisesta. Kun 1 momentin mukaisesti lasketusta peruseläkkeiden yhteensovitetusta yhteismäärästä vähennetään edeltävässä yhteensovituksessa saatu, vuoden 2003 indeksitasoon muutettu peruseläkkeiden yhteensovitettu yhteismäärä, erotuksena saadaan kansaneläkkeen pohjaosan yhteensovittamisen vaikutus peruseläkkeisiin.

Pykälän 3 momentissa kokonaiskorotus ra-

jataan 5—50 euron suuruisiksi. Jos 2 momentin mukainen erotus on välillä 5—50 euroa, peruseläkkeiden kokonaiskorotus on yhtä suuri kuin momentin 2 mukainen erotus.

Pykälän 4 momentti sisältää säännökset siitä, kuinka suuri osuus peruseläkkeiden kokonaiskorotuksesta lisätään kuhunkin yksityisalan peruseläkkeeseen.

4 luku. Julkisten alojen eläkkeiden tarkistuksen laskeminen

10 §. *Yhteiset säännökset.* Pykälän 1 momentissa todetaan, että julkisten alojen eläkkeisiin lisättävä korotus lasketaan pykälässä määriteltävän eläkesumman perusteella.

Pykälän 2 momentissa määritellään eläkesumma. Se on henkilölle lain voimaantullessa maksettavien työeläkkeiden yhteismäärä kuukaudessa. Eläkesummaan lasketaan yksityisten alojen peruseläkkeet ja julkisten alojen perus- ja lisäeläkkeet riippumatta siitä, onko yhteensovitus alentanut kaikkia eläkkeitä. Tiedot näistä eläkkeistä saadaan pääosin Eläketurvakeskuksen rekisteristä.

Jos henkilö eläkettä viimeksi yhteensovitettaessa on saanut tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain mukaista etuutta, kyseinen etuus lisätään eläkesummaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään minkä määräisenä liikenne-, tapaturma- tai sotilasvammalain mukainen etuus otetaan huomioon. Koska julkisen puolen eläkkeissä ei tehdä uutta yhteensovitusta, vaan korotus lasketaan kaavamaisesti lähtien maksussa olevista työeläkkeiden määrästä, myös edellä mainitut muut etuudet ehdotetaan otettavaksi huomioon sen määräisinä kuin niitä vuonna 2003 maksetaan. Koska eläkelaitoksille on varattava riittävästi aikaa korotusten laskemiselle, on tiedot etuuksista hankittava riittävän ajoissa, toisaalta ei myöskään ole mahdollista seurata etuuksien muutoksia aivan korotusten maksun alkamiseen saakka. Tästä syystä esitetään, että etuudet otetaan huomioon sen määräisinä kuin niitä vuoden 2003 alussa maksetaan.

Tietoja 3 momentissa tarkoitetuista etuuksista, niiden maksajasta ja määrästä ei ole työeläkejärjestelmän rekistereissä. Kansaneläkelaitoksella sen sijaan on keskitetysti tie-

dot kaikista etuuksista ja niiden maksussa olevasta määrästä. Vähimmällä manuaalittyöllä ja yksinkertaisimmin oikeat tiedot maksettavista etuuksista on saatavissa koneellisessa muodossa Kansaneläkelaitokselta. Koska tiedot etuuksista ovat salassa pidettäviä ja tietojen luovuttajana olisi muu taho kuin niiden maksaja, ehdotetaan 3 momenttiin säännöstä, jonka mukaan julkisten alojen eläkelaitoksilla on oikeus saada nämä tiedot Kansaneläkelaitokselta.

Vuosi 1995 oli viimeinen vuosi, jolle pohjaosan määrä on vahvistettu. Tästä syystä eläkesummaan ja pohjaosan määrään perustuvaa korotusta ei voi laskea vuonna 2003 maksettavan eläkesumman perusteella, vaan laskenta on tehtävä vuoden 1995 tasossa. Pykälän 4 momentissa säädetään, että eläkesumma muunnetaan vastaamaan vuodelle 1995 vahvistettua TEL 9 §:n mukaista indeksilukua.

11 §. *Julkisten alojen perusturva.* Pykälässä säädetään julkisten alojen perusturvan mukaisten eläkkeiden korotuksesta. Tämän korotuksen laskemiseksi on ensin määrättävä eläkkeensaajalle tuleva kokonaiskorotus.

Pykälän 1 momentissa on peruseläkkeen kokonaiskorotuksen laskukaava: Jos eläkesumma ylittää 712,94 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on yhtä suuri osa 73,50 eurosta kuin ylitte on 661,48 eurosta. Kokonaiskorotus on em. kaavan avulla laskettu määrä, ellei 4 momentista tai lisäeläkkeen korotusta koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos eläkesumma on alle 712,94 euroa, eläkkeeseen ei tule korotusta.

Kaavan rahamäärät on johdettu vuoden 1995 sovelletuista yhteensovitussäännösten markkamääristä. Jos korkein eläkepalkka oli yli 7065,02 mk/kk (712,94 e), yhteensovituksessa otettiin kansaneläkkeen pohjaosasta huomioon määrä, joka oli 6 prosenttia eläkepalkan ja em. markkamäärän erotuksesta, enintään kuitenkin täysi pohjaosa, 437 mk (73,50 e). Täysimääräisenä pohjaosa otettiin huomioon, kun eläkepalkka oli vähintään 14 348,35 mk/kk (2413,22 e).

Pykälän 2 momentissa säädetään kokonaiskorotuksen muuntamisesta vastaamaan korotuksen maksuvuoden 2003 indeksitasoa. Momentissa säädetään myös kokonaiskorotuksen rajoittamisesta enintään 50 euron suu-

ruiseksi tai korottamisesta vähintään 5 euron suuruiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään julkisten eläkelaitosten maksettavaksi tulevan osuuden laskemisesta. Jos henkilö saa myös yksityisten alojen eläkettä, vähennetään kokonaiskorotuksesta yksityisten eläkelaitoksen osuus, jonka se on laskenut 9 §:n mukaisesti ja ilmoittanut julkiselle eläkelaitokselle. Jos yksityisten alojen eläkelaitos ei ole tehnyt yhteensovitusvähennystä, julkisen alan eläkelaitos ottaa vähennyksenä huomioon kuitenkin yksityisen alan eläkkeen laskennallisen osuuden. Jäljelle jäävä osa kokonaiskorotuksesta on julkisten eläkelaitosten osuus kokonaiskorotuksesta. Jos eläkettä maksaa useampi julkisen alan eläkelaitos, osuus jaetaan niiden maksamien eläkkeiden määrien suhteessa.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että julkisen alan eläkkeisiin tuleva korotus maksetaan ottaen huomioon mitä lain 7 §:n 2 momentissa säädetään tämän pykälän mukaisesti sillä edellytyksellä, että eläke on myönnetty TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen määräisenä ja tätä eläkettä on alennettu yhteensovituksen seurauksena tai, että yhteensovitus on alentanut KVTEL:n mukaista peruseläkettä.

12 §. *Julkisten alojen lisäturva.* Pykälässä säädetään korotuksesta tapauksissa, joissa henkilö saa valtion eläkelain mukaista lisäeläkettä, jota lisäeläkkeen yhteensovitus ajalla 1.5.1985—31.12.1995 on vähentänyt.

Jos henkilöllä on ollut oikeus lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen, mutta eläkettä maksetaan perusturvan mukaisena, koska se on suurempi, korotus määrätään peruseläketurvan korotusta koskevan 11 §:n mukaisesti. Korotuksen maksamisen edellytyksenä on tällöin, että peruseläkkeen yhteensovitus on vähentänyt peruseläkettä.

VEL:n 12 §:n 1 momentin (326/1985) mukaan eläkkeen enimmäismäärä laskettiin 1.5.1985—31.12.1993 soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Lisäturvan eläkkeen enimmäismäärän laskemiseksi eläkkeeseen lisättiin kansaneläkkeen pohjaosa. Yhteensovitusraja saatiin ottamalla 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta ja jos yhteensovitusperuste ylitti vuosittain indeksikorotuksella tarkistetun määrän, vä-

hentämällä 6 prosenttia ylitteestä, enintään kuitenkin kansaneläkkeen pohjaosan määrä 437 mk (73,50 €).

Lainmuutoksen yhteydessä (1528/1993) mukaan tuli uutuuksena 1.1.1994 lukien ns. vanhojen edunsaajien porrasteinen yhteensovitusraja eli yhteensovitusraja voi olla pienempi kuin 66 prosenttia, jos eläkeaikaa on alle 30 vuotta (siviilieläkkeet) ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen vuotta 1940. Sotilashenkilöiden osalta muutokset tulivat voimaan 1.1.1995.

Pykälän 1 momentissa säädetään kokonaiskorotuksen määrästä. Jos kaikkien maksettavien eläkkeiden yhteismäärä määrä ylittää 784,24 euroa, kokonaiskorotus on yhtä suurta osaa 73,50 eurosta kuin ylitte on 734,94 eurosta. Rahamäärä 734,94 euroa vastaa täyden 66 prosentin tasoisen eläkkeen määrää laskettuna eläkepalkasta 1113,55 euroa. Tämä on se aikaisintaan 1.5.1985 tehdyssä yhteensovituksessa käytetty eläkepalkka, josta alkaen kansaneläkkeen pohjaosa on otettu yhteensovituksessa huomioon. Jos eläkepalkka oli pienempi kuin 1113,50 euroa, pohjaosaa ei otettu lainkaan huomioon, joten korotustakaan ei tule.

Pykälän 2 momentissa säädetään korotuksen laskennassa tehtävästä indeksimuunnoksesta sekä kokonaiskorotuksen rajoittamisesta viidestä 50 euroon.

13 §. Pykälässä säädetään korotuksesta tapauksissa, joissa henkilö saa VEL:n mukaista lisäeläkettä, jota lisäeläkkeen yhteensovitus on ajalla 1.1.1975—30.4.1985 vähentänyt.

Jos henkilöllä on ollut oikeus lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen, mutta eläkettä maksetaan perusturvan mukaisena, koska se on suurempi, korotus määrätään peruseläketurvan korotusta koskevan 11 §:n mukaisesti. Korotuksen maksamisen edellytyksenä on tällöin, että peruseläkkeen yhteensovitus on vähentänyt peruseläkettä.

Pykälässä säädetään kokonaiskorotuksen määrästä. Jos eläkesumma eli kaikkien maksettavien eläkkeiden yhteismäärä on suurempi kuin 864,10 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on 50 euroa, eli sama kuin korotuksen enimmäismäärä. Rahamäärä 864,10 euroa vastaa täyden 66 prosentin tasoisen eläkkeen määrää laskettuna eläkepalkasta 1309,24 euroa. Tämä on se vuonna 1995

tehdyssä yhteensovituksessa käytetty eläkepalkka, josta alkaen kansaneläkkeen pohjaosa otettiin lisäeläkkeen yhteensovituksessa huomioon. Jos eläkepalkka oli pienempi kuin 1309,24 euroa, kansaneläkkeen pohjaosaa ei otettu lainkaan huomioon, joten korotustakaan ei tule.

14 §. Pykälässä säädetään VEL:n mukaiseen eläkkeeseen tulevasta korotuksesta. VEL:n mukaiseen eläkkeeseen tuleva korotus saadaan vähentämällä kokonaiskorotuksesta lakiehdotuksen 9 §:n mukainen yksityisalojen peruseläkkeisiin tuleva korotus sekä TEL:n 8 §:n 4 momentin 3 ja 5—9 kohdissa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen mukaisen eläkkeiden korotukset.

15 §. Pykälässä säädetään kokonaiskorotuksesta ja VEL:n mukaiseen eläkkeeseen tulevasta korotuksesta tilanteissa, joissa korotus myönnetään TEL:n 8 §:n 4 momentin 3 ja 7—9 kohdassa mainitun lain tai eläkesääntöön mukaiseen eläkkeeseen.

Pykälän 1 momentin mukaan edellä mainittujen eläkkeiden yhteensovituksessa ja laskemisessa noudatetaan soveltuvin osin tämän lain 12, 13 ja 14 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädetään korotuksen laskemisesta tilanteissa, joissa henkilö saa useampaa kuin yhtä TEL:n 8 §:n 4 momentin 4 ja 7—9 kohdassa mainitun lain tai eläkesääntöön mukaista eläkettä, joka on yhteensovitettu tämän lain 12 ja 13 §:n mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa kunkin lain mukaisiin eläkkeisiin tuleva korotus saadaan vähentämällä kokonaiskorotuksesta 9 §:n mukaan tuleva yksityisalojen peruseläkkeen korotus sekä 11 §:n mukaan tuleva julkisten alojen perusturvan mukainen korotus, jonka jälkeen kuhunkin eläkkeeseen tuleva korotus saadaan soveltuvin osin tämän lain 11 §:n 3 momentin mukaisesti.

16 §. Pykälässä säädetään korotuksen laskemisesta tapauksissa, joissa henkilölle maksetaan KVTEL:n mukaista lisäeläkettä, jonka määrää on vähennetty lisäeläkkeen yhteensovitusta koskevien kunnallisen eläkelaitoksen eläkesääntöjen määräysten mukaisesti.

Jos henkilöllä on ollut oikeus lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen, mutta eläkettä maksetaan perusturvan mukaisena, koska se on suurempi, korotus määrätään peruseläke-

turvan korotusta koskevan 11 §:n mukaisesti. Korotuksen maksamisen edellytyksenä on tällöin, että peruseläkkeen yhteensovitus on vähentänyt peruseläkettä.

Pykälän 1 momentissa säädetään kokonaiskorotuksen määrästä. Jos eläkesumma eli kaikkien maksettavien eläkkeiden yhteismäärä on suurempi kuin 864,10 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on 50 euroa, eli sama kuin korotuksen enimmäismäärä. Rahamäärä 864,10 euroa vastaa täyden 66 prosentin tasoisen eläkkeen määrä laskettuna eläkepal-kasta 1309,24 euroa. Tämä on se vuonna 1995 tehdyssä yhteensovituksessa käytetty eläkepalkka, josta alkaen kansaneläkkeen pohjaosa otettiin lisäeläkkeen yhteensovituksessa huomioon. Jos eläkepalkka oli pienempi kuin 1309,24 euroa, pohjaosaa ei otettu lainkaan huomioon, joten eläkkeeseen ei tule korotusta.

Pykälän 2 momentissa säädetään KVTEL:n mukaiseen eläkkeeseen maksettavasta korotuksesta. Se saadaan vähentämällä 1 momentin mukaisesta kokonaiskorotuksesta muiden lakien mukaisiin eläkkeisiin tulevat korotukset.

Pykälän 3 momentissa säädetään korotuksen rajoittamisesta tapauksissa, joissa yhteensovitus on vähentänyt KVTEL:n mukaisesta lisäeläkettä, mutta peruseläkkeeseen yhteensovitus ei ole vaikuttanut. Tällöin KVTEL-eläkkeeseen tuleva korotus on enintään 1/10 maksettavan KVTEL:n mukaisen kokonaiseläkkeen määrästä, kuitenkin niin, että eri eläkkeisiin maksettavien korotusten yhteismäärä on vähintään viisi euroa. KVTEL:n mukaisen lisäeläkkeen yhteensovitus tehdään korkeimman KVTEL:n piiriin kuuluvan palvelussuhteen eläkepalkan perusteella. Jos se on pienempi kuin muun eläkelain mukainen korkein eläkepalkka, yhteen-

sovitus on voinut vähentää lisäeläkettä, mutta ei peruseläkettä. Koska lisäeläkkeen täysi määrä voi pääsääntöisesti olla enintään 10 prosenttia peruseläkkeen määrästä, korotus rajataan tähän suurimpaan likiarvoon, koska tietoa lisäeläkkeen todellisesta määrästä ei rekistereissä ole.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003. Sitä sovellettaisiin eläkkeisiin, jotka ovat alkaneet 30 päivänä kesäkuuta 1975 tai sen jälkeen ja ennen 1 päivää tammikuuta 1996. Työeläke tarkistettaisiin lokakuun 2003 alusta lukien. Työeläkelaitokset voisivat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tarkistettavien eläkkeiden poimimiseksi jo ennen lain voimaantuloa.

3. Säättämisyjärjestys

Lainmuutoksella ei alenneta kenenkään maksussa olevan eläkkeen määrää. Vaikka työeläkkeen tarkistus ehdotetaan tehtäväksi viran puolesta, lainmuutoksella ei myöskään puututa henkilön oikeuksiin saada lainmukainen päätös siten kuin työeläkejärjestelmässä eläkepäätöksestä ja sen käsittelystä säädetään. Viivästyskorotuksen epäminen viran puolesta tehtävässä päätöksessä ei ole sellainen etuuden loukkaus, jonka olisi katsottava olevan ristiriidassa perustuslain 19 §:n 2 momentin kanssa.

Edellä olevan johdosta laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden työeläkkeiden tarkistamisesta työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen johdosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Soveltamisala

1 §

Työeläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovituksessa työeläkkeeseen aiheutunut vähennys korvataan siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Tämä laki koskee (yksityisten alojen peruseläkkeet):

- 1) työntekijäin eläkelain (395/1961) vähimmäisehtojen mukaista eläkettä;
- 2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) mukaista eläkettä;
- 3) maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) vähimmäisehtojen mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkkeen perusmäärää, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistuen perusmäärää sekä peruseläkkeisiin yhteensovituksessa rinnastettavaa maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaisen luopumiskorvauksen perusmäärää;
- 4) yrittäjien eläkelain (468/1969) vähimmäisehtojen mukaista eläkettä;
- 5) merimieseläkelain (72/1956) mukaista eläkettä; ja
- 6) taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaista eläkettä.

Tämä laki koskee myös (julkisten alojen eläkkeet):

- 1) kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) mukaista eläkettä sekä muuta eläkettä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaan;
- 2) valtion eläkelain (280/1966) mukaista eläkettä sekä muuta eläkettä, johon oikeus määräytyy muiden säännösten nojalla valtion eläkelain mukaan;
- 3) Suomen Pankin eläkesäännön nojalla myönnettyä peruseläkettä;
- 4) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa tai 9 kohdassa tarkoitettua eläkettä vastaavaa Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olleelle myönnettyä eläkettä;
- 5) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) nojalla myönnettyä eläkettä; ja
- 6) ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) nojalla myönnettyä eläkettä.

3 §

Edellä 2 §:ssä mainittuja eläkkeitä tarkistetaan, jos:

- 1) eläke on alkanut 30 päivän kesäkuuta 1975 jälkeen ja ennen 1 päivää tammikuuta 1996;
- 2) eläkkeelle on tehty 1 kohdassa mainittuna aikana voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8, 8 a §:n, valtion eläkelain 12 §:n tai edellä 2 §:ssä mainittujen muiden julkisten alojen eläkkeitä koskevien vastaavien säännösten mukainen yhteensovitus, joka on alentanut eläkkeen määrää;

3) eläkettä ei ole uudelleen yhteensovitettu työntekijäin eläkelain 8 a §:n, valtion eläkelain 12 §:n tai edellä 2 §:ssä mainittujen muiden julkisten alojen eläkkeitä koskevien vastaavien säännösten mukaan 31 päivän joulukuuta 1995 jälkeen;

4) eläkettä maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2003; ja

5) jäljempänä mainitut 9—16 §:n mukaiset muut edellytykset täyttyvät.

4 §

Tämä laki ei koske 2 §:ssä lueteltujen lakien mukaista perhe-eläkettä, osa-aikaeläkettä eikä osatyökyvyttömyyseläkettä. Tämä laki ei koske myöskään mainittujen lakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä, joka on alkanut ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 ja muuttunut samansuuruisiksi toisen lajiseksi eläkkeeksi tämän jälkeen.

Tätä lakia ei sovelleta työntekijäin eläkelain 11 §:n, yrittäjien eläkelain 11 §:n tai maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n, sellaisina kuin kaksi viimeksi mainittua lainkohtaa olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2000, mukaiseen vähimmäisehtoja parempaan eläketurvaan, jos eläkejärjestely sisältää eläkkeen määrän korotuksen.

Tätä lakia ei sovelleta myöskään muuhun eläkejärjestelyyn, jossa työntekijälle on järjestetty vähimmäisehtoja parempi eläketurva.

2 luku

Yhteiset säännökset

5 §

Kuhunkin 2 §:n mukaiseen eläkkeeseen tuleva korotus lasketaan erikseen siten kuin jäljempänä 9—16 §:ssä säädetään. Korotusten yhteismäärä on kuitenkin vähintään viisi euroa ja enintään 50 euroa kuukaudessa. Korotus lisätään 2 §:ssä tarkoitettuun eläkkeeseen, minkä jälkeen korotus tulee osaksi eläkettä.

Eläkkeeseen lisätty korotus lakkaa, jos yhteensovitus tehdään uudelleen työntekijäin eläkelain 8 a §:n tai valtion eläkelain 12 §:n tai julkisten alojen eläkkeitä koskevien muiden vastaavien säännösten mukaan.

6 §

Edellä 3 §:n mukaan tarkistettavia eläkkeitä maksavat eläkelaitokset laskevat tämän lain mukaisen korotuksen ilman hakemista. Tämän lain nojalla eläkelaitoksen antamaan päätökseen noudatetaan soveltuvin osin, mitä 2 §:ssä tarkoitetuissa laeissa, eläkesäännöissä ja eläkeohjesäännöissä säädetään annettavasta päätöksestä, tietojen saannista ja tietojen luovutuksesta, sekä eläkepäätöstä koskevasta muutoksenhakumenettelystä.

Tämän lain mukaiseen päätökseen ja korotuksen maksamiseen ei sovelleta viivästyskorotusta koskevia säännöksiä.

Tämän lain mukaista korotusta ei oteta huomioon kansaneläkelain (347/1956), perhe-eläkelain (38/1969) tai eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaista etuutta määrättäessä.

7 §

Jos eläkettä maksetaan 1 päivänä lokakuuta 2003 kahden tai useamman 2 §:ssä mainitun lain, eläkesäännön ja eläkeohjesäännön perusteella, määrätään ensin yksityisten alojen peruseläkkeiden perusteella syntyvä korotus. Tämän jälkeen määrätään 11 §:n mukainen korotus ja sen jälkeen 12—15 §:n mukaiset korotukset. Viimeiseksi lasketaan korotus 16 §:n mukaisesti.

Jos yksityisten alojen peruseläkkeen korotusta laskettaessa otetaan huomioon myös julkisten alojen eläke ja laskettu 9 §:n 2 momentin mukainen erotus on vähemmän kuin viisi euroa, lasketaan korotus myös julkisen alan eläkkeeseen 11 §:n mukaisesti.

8 §

Korotus katsotaan sen eläkelain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaisen eläketurvan aiheuttamaksi kuluksi, jonka mukaiseen eläkkeeseen korotus 5 §:n 1 momentin mukaisesti liitetään.

Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 12 §:ää, korotus katsotaan mainitun pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi kuluksi.

3 luku

Yksityisten alojen peruseläkkeiden tarkistuksen laskeminen

9 §

Yksityisten alojen peruseläkkeeseen lisättävä korotus lasketaan työntekijäin eläkelain 8 §:ää soveltaen siten kuin jäljempänä 2 ja 3 momentissa säädetään. Tällöin mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainitut eläkkeet ja etuudet otetaan huomioon sen määräisinä kuin ne olivat eläkkeitä viimeksi yhteensovitettaessa muunnettuna vastaamaan vuodelle 2003 vahvistettuja mainitun lain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja.

Työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin mukaisten peruseläkkeiden kokonaiskorotus saadaan vähentämällä 1 momentin mukaisesti yhteensovitettujen peruseläkkeiden yhteismäärästä tätä edeltävän yhteensovituksen mukainen yhteensovitettujen peruseläkkeiden yhteismäärä, joka on muunnettu vastaamaan vuodelle 2003 vahvistettuja indeksilukuja.

Jos 2 momentissa laskettu erotus on vähintään yksi sentti ja enintään viisi euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on viisi euroa. Jos erotus on suurempi kuin 50 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on 50 euroa. Muutoin kokonaiskorotus on 2 momentin mukaisesti laskettu määrä.

Kuhunkin yksityisten alojen peruseläkkeeseen lisätään korotus, joka on yhtä suuri osa kokonaiskorotuksesta kuin mainittu peruseläke on kaikkien peruseläkkeiden yhteismäärästä.

4 luku

Julkisten alojen eläkkeiden tarkistuksen laskeminen

Yhteiset säännökset

10 §

Korotus julkisten alojen eläkkeisiin lasketaan jäljempänä tarkoitetun eläkkeiden yhteismäärän (eläkesumman) perusteella.

Eläkesumma on henkilölle 1 päivänä tammikuuta 2003 maksettavien yksityisen alojen peruseläkkeiden ja julkisten alojen eläkkeiden yhteismäärä kuukaudessa lisättyä henkilölle mahdollisesti yhteensovituksessa huomioon otetulla liikennevakuutuslain (279/1959), tapaturmavakuutuslain (608/1948) sekä sotilasvammalain (404/1948) mukaisella etuudella.

Liikennevakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja sotilasvammalain mukainen etuus otetaan huomioon sen suuruisena kuin sitä vuoden 2003 alussa maksetaan. Julkisten alojen eläkkeistä vastaavilla eläkelaitoksilla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada tämä tieto Kansaneläkelaitoksesta.

Korotuksen laskemiseksi eläkesumma muunnetaan vastaamaan vuodelle 1995 vahvistettua työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyä indeksilukua.

Julkisten alojen perusturva

11 §

Jos 10 §:ssä tarkoitettu eläkesumma on suurempi kuin 712,94 euroa, kokonaiskorotuksen määrä kuukaudessa on yhtä suuri osa 73,50 eurosta kuin ylite 661,48 eurosta, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Kokonaiskorotus muunnetaan vastaamaan vuodelle 2003 vahvistettuja työntekijän eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja. Jos kokonaiskorotus tällöin on vähintään yksi sentti ja enintään viisi euroa, on kokonaiskorotus kuukaudessa kuitenkin viisi euroa. Jos kokonaiskorotus on suurempi kuin 50 euroa, kokonaiskorotus on 50 euroa kuukaudessa.

Edellä 2 momentin mukaisesta kokonaiskorotuksesta vähennetään yksityisten alojen peruseläkkeiden korotus. Kuhunkin julkisen alan eläkkeeseen tuleva korotus on yhtä suuri osa näin lasketusta erotuksesta kuin kyseinen eläke on julkisten alojen eläkkeiden yhteismäärästä. Jos vähennystä ei tehdä, julkisen alan eläkkeeseen tuleva korotus on yhtä suuri osa 2 momentin mukaisesta kokonaiskorotuksesta kuin kyseinen eläke on yksityisten alojen peruseläkkeiden ja julkisten alojen eläkkeiden yhteismäärästä.

Korotus julkisen alan eläkkeeseen maksetaan tämän pykälän mukaisesti, jos eläkettä maksetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen määräisenä tai 2 §:n 2 momentin 1-kohdassa tarkoitettua eläkettä on alennettu työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisen yhteensovituksen seurauksena, ottaen lisäksi huomioon mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään.

Julkisten alojen lisäturva

12 §

Jos eläkettä maksetaan valtion eläkelain 12 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 1 päivänä toukokuuta 1985 ja 31 päivänä joulukuuta 1995 välisenä aikana, mukaisesti yhteensovitetuna ja eläkettä on yhteensovituksen takia alennettu ja jos eläkesumma on suurempi kuin 784,24 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotuksen määrä on kuukaudessa yhtä suuri osa 73,50 eurosta kuin ylite on 734,97 eurosta.

Edellä 1 momentin mukaisesti laskettu kokonaiskorotuksen määrä muunnetaan vastaamaan vuodelle 2003 vahvistettuja työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja. Jos kuitenkin kokonaiskorotus on vähintään yksi sentti ja enintään viisi euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on viisi euroa ja jos kokonaiskorotus on suurempi kuin 50 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus 50 euroa.

13 §

Jos eläkettä maksetaan valtion eläkelain 12 §:n 3 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 1 päivänä tammikuuta 1975 ja 30 päivänä huhtikuuta 1985 välisenä aikana, mukaisesti yhteensovitetuna ja eläkettä on yhteensovituksen takia alennettu ja jos eläkesumma on suurempi kuin 864,10 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotuksen määrä on 50 euroa kuukaudessa. Rahamäärä vastaa vuodelle 2003 vahvistettuja työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja.

14 §

Valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen tuleva korotus saadaan vähentämällä 12 tai 13 §:n mukaisesta kokonaiskorotuksesta 11 §:n mukaan lasketut muiden julkisten alojen eläkkeiden korotukset sekä yksityisten alojen peruseläkkeiden korotus, siten kuin 11 §:ssä säädetään.

15 §

Mitä 12—14 §:ssä säädetään kokonaiskorotuksesta ja valtion eläkelain mukaiseen

eläkkeeseen tulevasta korotuksesta, noudatetaan soveltuvin osin edellä 2 §:n 2 momentin 1 ja 3—6 kohdissa tarkoitettuihin julkisten alojen eläkkeisiin, jotka on yhteensovitettu 12 tai 13 §:ssä tarkoitettuja valtion eläkelain säännöksiä vastaavien säännösten mukaisesti.

Jos henkilö saa useampaa kuin yhtä 2 §:ssä tarkoitettua 12 tai 13 §:ssä säädetty edellytykset täyttävää eläkettä, näihin tuleva korotus määrätään soveltuvin osin 11 tai 14 §:n mukaisesti.

16 §

Jos henkilö saa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 2 §:n mukaista lisäeläkettä, jonka määrää on kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön lisäeläkkeen yhdistämisestä koskevien määräysten mukaisesti alennettu ja jos eläkesumma on suurempi kuin 864,10 euroa kuukaudessa, kokonaiskorotus on 50 euroa kuukaudessa, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu. Rahamäärä vastaa vuodelle 2003 vahvistettuja työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisen eläkkeen korotus saadaan vähentämällä kokonaiskorotuksesta tämän lain mukaan muihin eläkkeisiin tulevat korotukset.

Jos työntekijäin eläkelain 8 §:n mukainen yhteensovitus ei ole alentanut kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaista perusturvan mukaista eläkettä, korotus on enintään 1/10 maksettavana olevasta kunnallisen eläkkeen määrästä, kuitenkin niin, että korotusten yhteismäärä on vähintään viisi euroa kuukaudessa.

5 luku

Voimaantulo

17 §

Laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Eläkkeensaajalla on oikeus saada 5 §:n mukaista korotusta 1 päivästä lokakuuta 2003 alkaen. Korotusta ei makseta tätä edeltävältä ajalta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä 5 §:n 1 momentissa, 9 §:n 3 momentissa ja 11 §:n 2 momentissa säädetyt viiden

euron ja 50 euron määrät vastaavat vuodelle 2003 vahvistettuja työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa säädettyjä indeksilukuja.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*